

เข้าใจไม่ตรงกัน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “ความเหมาะสม ถูกต้อง สมควรตามศีลธรรม จริยธรรม”

หลวงพ่อก : นี่คำถามเนาะ พูดถึงคำถาม คำถามนะ ข้อ ๑๙๙๘ ความเหมาะสม ถูกต้อง สมควรตามศีลธรรมและจริยธรรม คำถามแต่รายละเอียดเราจะไม่อ่านเลย รายละเอียดยกไว้ แล้วรายละเอียดนี้แบบว่าให้เขานไว้เลย แล้วจะบอกว่า เราจะพูดโดยสังจะ โดยความเป็นจริงนะ แล้วโดยสังจะโดยความเป็นจริง เว็บไซต์ของเรา เราเป็นเว็บไซต์พระปฏิบัติ ถ้าพระปฏิบัติ เขาจะตอบปัญหาเรื่องการปฏิบัติ

ตอบ : แล้วถ้าเรื่องการปฏิบัติเนะ เวลาหลวงตาท่านพูด วิถีแห่งจิต เวลาขั้นนั้นะ เวลาจิตมันทำงาน มันทำงานอย่างไร ถ้าทำงานอย่างไรนะ เวลาคนถาม เขาจะถาม ถามเรื่องปัญหาอย่างนั้น ถ้าถามเรื่องปัญหาอย่างนี้ ถ้าพูดถึงปัญหาของพระปฏิบัติ เขาจะตอบเรื่องการประพฤติปฏิบัติ เขาไม่ตอบเรื่องปัญหาสังคม ปัญหาต่างๆ มันปัญหา ร้อยแปด

ฉะนั้น เวลาเว็บไซต์ทั่วไป ถ้าเว็บไซต์ทั่วไปเขาก็ตอบปัญหาร้อยแปด ถ้าตอบปัญหาร้อยแปด ถ้าคนจิตใจของคน ถ้ามันมีความชอบ ชอบอย่างนั้น เขาก็เข้าไปในเว็บไซต์อย่างนั้น แต่เว็บไซต์ของเราเป็นเว็บไซต์ตอบปัญหาปฏิบัติธรรม ถ้าเว็บไซต์ตอบปัญหาปฏิบัติธรรมนะ เวลาหลวงปู่ท่านพูดไป “แก้จิตแก้ยากนะ ถ้าแก้จิตแก้ยากนะ ผู้เฒ่าจะแก้วะ”

ใ้เรื่องนี้เหมือนกัน เว็บไซต์ของเรา เราเปิดเว็บไซต์ไว้ เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติเรามีความเห็นผิด หรือการปฏิบัติไปมันมีปัญหาขึ้นมาให้ถามปัญหา มา เราจะตอบเรื่องการประพฤติปฏิบัติ ถ้าการปฏิบัติธรรม เราจะตอบเรื่องปฏิบัติ

ธรรม แต่ถ้าเป็นเรื่องของทาน **เรื่องของศีล** **เรื่องของภาวนา** **เห็นใหม่** ถ้าเรื่องของทาน เรื่องของทานมันเรื่องระดับของสังคม ถ้าระดับของสังคม สังคมมีปัญหาอย่างไร สังคมมีความกระทบกระทั่งกันอย่างไร คนทำบุญๆ ทำบุญเพื่อร่ำเพื่อรวย เพื่อพ้นจากทุกข์ เพื่อพ้นจากความทุกข์ความยากอันนั้น เพื่อประสบความสำเร็จ อันนั้นระดับของทาน

ระดับของศีล ระดับของศีล มันผู้ที่มีศีลมีธรรม เห็นใหม่ ระดับของภาวนา ระดับของภาวนา เรื่องภาวนา พระปฏิบัติ พระปฏิบัติเขาจะตอบปัญหาเรื่องภาวนา **ถ้าเป็นเว็บไซต์ของเรา เราจะตอบปัญหาเรื่องภาวนา** ถ้าพูดถึงปัญหาทางโลก ปัญหาทางสังคม ปัญหาครอบครัว ปัญหาอย่างนี้มันเป็นเรื่องสังคม ถ้าปัญหาสังคม ทั่วๆ ไป เว็บไซต์ทั่วไปมันมี

ฉะนั้น เราจะบอกว่า สำหรับผู้เขียนปัญหานี้มาเลย ว่าถ้าต่อไปนี้ ต่อไปนี้ถ้าจะปัญหาสังคมก็ต้องไปเว็บไซต์ที่เขาตอบปัญหาสังคมนั้นไง แต่ถ้ามาเว็บไซต์เรา เว็บไซต์เรา เห็นใหม่ มันเป็นเรื่องเข้าใจที่ไม่ตรงกันนะ ถ้าเป็นความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน มันก็จะพูดแต่เรื่องสังคม เรื่องสังคมอย่างนี้ ถ้าพูดถึงปัญหาสังคม เรื่องปัญหาในครอบครัว ปัญหาในบ้าน ร้อยแปดพันเก้า แล้วก็จะบอกบุญกุศลเป็นอย่างไร ทานเป็นอย่างไร ศีลเป็นอย่างไร มันไม่จบไม่สิ้นนะ

คำว่า “ไม่จบไม่สิ้น” มันเป็นเรื่องสังคม ถ้ามาในเว็บไซต์เรานะ ถ้าเว็บไซต์เรามันเป็นปัญหา ปัญหาในการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามีปัญหาในการประพฤติปฏิบัติได้เลย แต่ถ้าปัญหาสังคมให้จบไป ฉะนั้น ให้จบแล้ว **เพราะว่าเราพยายามจะพูดไป เวลาจะพูดนะ ผู้ที่เวลาเว็บไซต์ที่ประพฤติปฏิบัตินี้จะเขาพูดกันไม่ลืมนหน้าปะจุมุก พูดตรงไปตรงมา แล้วพูดคนเดียว พูดคนเดียวแล้วก็จบไป** อย่างเช่น ปฏิบัติแล้วมีความเห็นอย่างไรใช่ไหม มีความเข้าใจผิดอย่างไร ก็พูดให้เข้าใจ แล้วเวลาถาม ถามคำถามเดิม คำถามซ้ำมาแสดงว่าขาดสติ แสดงว่าพูดไปแล้วไม่เข้าใจหรือไง

ถ้าพูดแล้วไม่เข้าใจแล้ว พูดแล้วมันจะวนอยู่นั้น ถามซ้ำถามซ้ำ ถามเรื่องเดิม ถามอยู่อย่างนั้น เอ๊ะ! มันแปลกใจ คนที่เขาจะประพฤติปฏิบัติเขาต้องมีสตินะ แล้วเวลาพูดสิ่งใดมันจะเข้าใจ ถ้าเข้าใจแล้วมันก็ปฏิบัติต่อเนื่องไป นี่ผู้ที่ปฏิบัติต่อเนื่องไป คนที่เขาประพฤติปฏิบัติ เห็น

ใหม่ คนที่เขาถามปัญหา มาถามปัญหาที่เว็บไซต์เราเนี่ยเยอะมาก แล้วพอถามปัญหาไป มันก็จบไป จบไป เจียบไปหมดละ เจียบไปหมด แล้วทำไมไม่ถามละ ไม่มีปัญหาให้ถาม ไม่มีปัญหาให้ถามเพราะอะไร

ศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิคำเดียวปฏิบัติ ๑๐ ปียังไม่ได้เลย แล้วถ้าบอกให้เกิดปัญญาๆ ปัญญาที่ฝึกหัดขึ้นมา มันจะฝึกหัดได้ขนาดไหน มันถึงได้ปัญญา ใต้นี้มีปัญหาทุกวันเลย ใไฮ้! มันภาวนาดีขนาดนั้นเชี่ยวชาญหรือ มันก็ไม่ใช่ปัญหาภาวนา มันก็เป็นปัญหาสังคม พอปัญหาสังคม ปัญหาสังคมแล้วเอามาถาม ก็พระปฏิบัติ คำว่า “พระปฏิบัติ” มันไม่ใช่พระบ้าน มันไม่ใช่พระที่ว่าดูฤกษ์ ดูยาม ดูแก้เคล็ด ใต้นั้นมันเป็นพระบ้านไง ใต้นี้ปัญหาสังคม ปัญหาสังคมไม่จบหรือ

ปัญหาในเว็บไซต์ที่คนเขาถามมาเนี่ย แล้วน่าสงสารนะ ผู้ที่จะมาวัดมาวา เวลาเขามา วัดมาวา หรือปัญหาที่ถามมา ถามว่า

“๑. พ่อแม่ไม่เห็นด้วย พ่อแม่ไม่ยอมให้ไปวัด พ่อแม่ไม่เชื่อในพระพุทธศาสนา พ่อแม่...”

ถ้ากรณีอย่างนี้ถามมาเราก็ให้กำลังใจเขา เราก็จะตอบเขา เวลาตอบบ่อยนะ พ่อแม่ไม่เห็นด้วย พ่อแม่ไม่ให้ไปวัด พ่อแม่ไม่เชื่อเรื่องศาสนา พ่อแม่ไม่เชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ไม่เชื่อ ใกรณีนี ถ้าเราจะแก้ไข เราจะแก้ไขให้เราทำตัวเราให้ดี พ่อแม่เลี้ยงลูกมา พ่อแม่เขาจะรู้แล้วว่า ลูกเรานิสัยเป็นอย่างไร แล้วถ้าเวลาเขาไปวัดไปวาแล้ว เขาพัฒนาตัวดีขึ้น เขาปฏิบัติดีขึ้น พ่อแม่เขาจะเห็นผล ถ้าพ่อแม่เห็นผล เออ! ลูกเราไปวัดแล้วดีขึ้น ลูกเราไปวัดแล้วมันจิตใจเป็นธรรม มีเมตตาธรรมในใจ

กรณีอย่างนี้จะไปแก้ใ้ความที่เขาไม่เห็นด้วย ความที่เขาขัดแย้ง เพราะอะไร เพราะลูกไปแล้วดี เวลาปัญหาที่เขาถามปัญหา ส่วนใหญ่เป็นปัญหาอย่างนี้ ปัญหาที่พ่อแม่กีดกัน พ่อแม่เสียใจ พ่อแม่ไม่ยอมให้ไปวัด พ่อแม่ไม่เชื่อเรื่องพระพุทฺ-ศาสนา แล้วใ้ลูกที่ดี เห็นไหม ลูก

ที่ดีเวลาทำคุณงามความดีไปแล้ว เห็นพ่อแม่ไม่เชื่ออย่างนี้ ก็ยากให้พ่อแม่ได้บุญกุศล ถ้าได้บุญกุศล เห็นไหม มันเป็นอุบายไง ถ้าปัญหาอย่างนี้เราตอบ

นี่เป็นปัญหาในครอบครัวใหม่ ใช่! นี่ปัญหาในครอบครัวเหมือนกัน แต่เวลาปัญหาในครอบครัวของผู้ถามมันเป็นทิวฐิ-มานะ ถ้ามันเป็นทิวฐิมานะนะ กรณีอย่างนี้ ไม่ใช่โยมเป็นหรือเรา ก็ก็เป็น มนุษย์ทุกคนเป็นหมดเลย มนุษย์ทุกคนเป็นหมดเพราะอะไร เพราะมนุษย์มีพ่อแม่ มนุษย์มีพี่น้อง มนุษย์มันอยู่ในสังคม มีกระทบกระทั่งกันทั้งนั้น ทำไมมนุษย์เขาจัดการเรื่องอย่างนี้ได้ล่ะ เรื่องอย่างนี้เขาจัดการได้แล้วถ้ามันจะภาวนามันเรื่องของเรานะ เรื่องของเราเห็นไหม พระพุทธศาสนาสอนที่ใจของเรา สอนเรื่องใจของเรา ใจเราพัฒนาหรือใจของเราไม่พัฒนา

ถ้าใจเราพัฒนานะ เรื่องที่เกิดขึ้นมันก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้น เรื่องที่เกิดขึ้นมันมีอยู่แล้ว ปัญหาสังคมไม่มีวันจบสิ้น ปัญหาสังคมไม่จบสิ้น ปัญหามันเกิดขึ้นแล้ว เราก็พัฒนาที่ใจเราใช่ไหม เรารู้แล้ววางใจใหม่ ถ้ามันวางได้ มันปล่อยวางได้ มันก็จบใจ ใจนี้มันปล่อยวางไม่ได้ มันไปแบกไปหามาทำไม พอไปแบกไปหามาแล้วก็มาบอกว่านี่เป็นปัญหาภาวนา นี่เป็นปัญหาเรื่องบุญ เรื่องบาป มันเป็นปัญหาหนึ่ง แต่มันเป็นปัญหาที่ปลายเหตุ

คำว่า “ปลายเหตุนะ” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาท่านบวชแล้ว เห็นไหม ญาติข้างพ่อกับญาติข้างแม่แย่งน้ำกัน ท่านไปห้ามถึง ๒ หน หนแรกไปห้ามนะ ญาติข้างพ่อแม่ยกทัพมา เพราะมันเป็นภัยแล้ง มันเป็นในภาษาบาลี เราจำชื่อไม่ได้ชื่อเมืองนะ น้ำมันผ่านมาแล้วเขาแย่งน้ำใช้ แย่งกันทำนา ยกทัพมาจะทำสงครามกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามญาติข้างพ่อและข้างแม่เลยว่า

“น้ำกับชีวิตของมนุษย์ อะไรมีค่ากว่ากัน”

พวกญาติบอกว่า “ชีวิตของมนุษย์มีค่ากว่า”

“ถ้าชีวิตของมนุษย์มีค่ากว่า เราจะมารบกันเพื่อน้ำ สิ่งที่มีค่ากว่าเอามาแลกกับสิ่งที่มีคุณค่านี้ยกกว่า” ได้สติยังคิด ก็เลิกร่ากันไป

พอลกลับไปแล้ว ด้วยความขาดแคลนไข้ใหม่ ขาดน้ำทำนา ก็ยกทัพมาอีก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปห้ามครั้งที่ ๒ ก็แยกเล็กกันไปได้ พอครั้งที่ ๓ เขายกมานะ รบราฆ่าฟันกัน ญาติข้างพ่อและญาติข้างแม่มันคนละเมืองไง เวลาแต่งงานกันมา ดองกันมา แล้วถึงเวลามันเกิดภัยแล้ง รบราฆ่าฟันตายหมดเลย

แล้วเรายกย่อนกลับมา เห็นใหม่ นางโคตมีเป็นน้ำนะ เป็นน้ำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย แล้วเป็นแม่บุญธรรม เพราะว่าพระนางมหามายาเสียชีวิตจากคลอดเจ้าชายสิทธัตถะ นางมหาโคตมีเป็นผู้เลี้ยงดูมา เราจะบอกว่า องค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาจะมีความกตัญญูทเวที่ใหม่ จะระลึกถึงคุณของผู้เลี้ยงดูมาใหม่ ต้องระลึกถึงคุณแน่นอน นางโคตมีเดินด้วยเท้าเปล่าจะมาขอบวชนะ เดินมาแล้วเดินมาแล้ว ท่านไม่อนุญาต จนพระอานนท์ต้องไปถามว่า

“ผู้หญิงบวชแล้วจะบรรลุนิพพานได้หรือไม่ได้”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ได้”

“ได้แล้วทำไมนางมหาโคตมี มีคุณกับองค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างนั้น อย่างนั้น ทำไมองค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อนุญาตให้บวช”

ท่านบอกว่า “ถ้าอนุญาตให้บวชแล้วเป็นภิกษุณี ถ้าภิกษุณีเข้ามาในศาสนาแล้ว ทำให้ศาสนามันแบบว่ามีผู้หญิงเข้ามา มันการปกครองมันยากไง”

ฉะนั้น พระอานนท์บอกว่าถ้าผู้หญิงบรรลุนิพพานได้ มันก็ควรให้นางโคตมีบวช เพราะท่านมีบุญคุณ ถ้าจะให้บวชก็ต้องมีกติกากฎ กติกาจะบวชถึงที่พรรษาแล้วก็แล้วแต่ ต้องไหว้ภิกษุแม่แต่บวชในวันนั้น ภิกษุณีจะสอนภิกษุไม่ได้ ภิกษุณีจำพรรษาเองไม่ได้ ภิกษุณีเวลา ๑๕ ค่ำ จะต้องมีภิกษุเข้าไปอบรมธรรมตลอดเวลา

นี่ไง เราจะให้เห็นว่าเรื่องส่วนตัว เรื่องส่วนตัวขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า น่าจะเป็นเรื่องส่วนตัว แต่เวลาองค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติธรรมวินัย เป็นเรื่องส่วนรวม เป็นเรื่องสาธารณะ เรื่องผลประโยชน์ของศาสนา ว่าศาสนาจะมั่นคงได้อย่างไร ท่านไม่เอาเรื่องส่วนตัวมาเจือปนกับเรื่องส่วนรวม เรื่องของศาสนาเพื่อความมั่นคงของศาสนา

เวลาพระอานนท์ พระนันทะ นี่เป็นญาติพี่น้องกันทั้งนั้นเลย แล้วพระเทวทัต พระเทวทัตเป็นลูกพี่ลูกน้องเหมือนกัน เวลาพระเทวทัต เห็นไหม เวลาให้จ้างคนมาฆ่าองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า ปล่อยข้างจะฆ่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะบอกว่าญาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระที่ดี พระนันทะ พระอานนท์ หลานองค์ แล้วญาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชแล้วเป็นเทวทัต แม้แต่องค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็ยังมีความครอบครัวยุค ปัญหาครอบครัวมีทุกคนนะ เพราะอะไร เพราะสายบุญสายกรรม เวรกรรม เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันต้องมีการกระทบกระทั่งเอื้อกันมา

ฉะนั้น สิ่งนี้ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วให้รู้ ไม่ใช่ว่ามีญาติพี่น้องแล้วไม่รับรู้ รู้แต่วางไว้วางไว้เพราะอะไร วางไว้เพราะมันเป็นทิวภูมิมานะของเขา มันเป็นกิเลสในใจของเขา เราไปแก้เขาไม่ได้หรอก เราก็มีแต่เราทำคุณงามความดี ทำคุณงามความดีของเรา ให้เขาเปรียบเทียบว่า ให้เห็นคุณงามความดีของเรา ฉะนั้น ใต้นั้นมันเป็นปัญหาสังคม มันเป็นปัญหาทางโลก มันไม่ใช่เป็นปัญหาในการประพฤติปฏิบัติ

ฉะนั้น โยมไม่ต้องเขียนมาอีกแล้ว โยมไม่ต้องเขียนมาหาเราอีกแล้วละ มันไม่จบไม่สิ้น แล้วเราตอบไป เวลาเราตอบไปเราก็ตอบอย่างนี้ เวลาเราตอบไปนะ ด้วยความเห็นใจนะ เราจะบอกว่าด้วยความเห็นใจ เพราะว่าเขาอยู่เมืองนอก ด้วยความเห็นใจว่าคนอยู่ไกลบ้านไกลเรือนนี่คนอยู่ไกลบ้านไกลเรือนนะ ดุสิต มาจากเยอรมัน มาจากฝรั่งเศส มาจากเมืองนอก ลงเครื่องบิน

มาหาเราเลย คนที่อยู่เมืองนอกเขาแบบว่า เขาไปแล้วมันก็ธรรมดาใช้ไหม มันก็คิดถึงบ้าน มันต่าง ๆ ร้อยแปด

เราเป็นชาวพุทธ เราอยากจะมีที่พึ่ง เราก็เมตตาณะ แต่เวลาพูดถึงธรรมะนะ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านอยู่ป่าอยู่เขาของท่านนะ ผู้ที่จะเข้าไปหาต้องดั้นด้นเข้าไปนะ ดั้นด้นเข้าไปหาไปหาท่าน แล้วเวลาไปหาท่าน เวลาท่านสอนก็ต้องสอนเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา ท่านไม่สอนเรื่องอื่นหรอก ท่านไม่สอนเรื่องอื่น ใ้ฉันมันเป็นปัญหาอย่างนั้น ปัญหาอย่างนั้น เรื่องคนนั้น เรื่องคนนี้ เรื่องคนนั้น โธ้ย! มันวุ่นวาย มันวุ่นวาย

ขนาดในคำถามที่ถามเรามาเนี่ยนะ เวลาบอกว่าคนนั้นฝากถาม คนนี้ฝากถาม เราไม่ตอบ หรือว่าเพื่อนสงสัย ส่วนใหญ่เขียนว่าเพื่อนสงสัย คนนั้นฝากถาม แล้วฝากถามแล้วเวลาเขาสงสัย เวลาตอบไปแล้ว เอ็งฟังแล้ว แล้วเขาได้ฟังไหม เอ็งต้องไปบอกเขาอีกต่อหนึ่ง แล้วเดี๋ยวก็เถียงกัน แล้วก็มาถามใหม่ มันไร้สาระ เอาคนนั้นนะ เอาคนที่มีปัญหาแล้วถาม แล้วถามคนนั้น คำว่า “ถามๆ นะ” ถามเราถึงจะตอบ แต่ถ้าไม่มีปัญหาไม่ต้องตอบก็ได้ ไม่ต้องถามก็ได้

สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติ เวลาวัดปฏิบัติ เขาปฏิบัติกันอย่างนี้ อย่างเช่น เช่น มาวัดเรา วัดปฏิบัตินะ วัดปฏิบัติ กติกาของวัดนี้ เวลาใครมาจำศีลอยู่ที่นี้ เขาไม่ให้ไปคุยกันในกุฏิของคนอื่น เพราะว่าอะไร เพราะคนที่ทุกข์ร้อนมาจากทางโลก เห็นไหม เขามาเขาก็อยากจะประพฤติปฏิบัติ ทุกคนก็อยากจะอยู่เป็นส่วนตัวของตน เพราะต่างคนต่างเร่งปฏิบัติ ถ้าเรารู้ว่าใครไปคุยกับคนอื่น หรือคนอื่นเขาได้รับความเดือดร้อนจากคนที่มาปฏิบัติ คนคนนั้นเราให้ออก เราให้ออกเลย

เรื่องของโลกปัญหาสังคม ปัญหาทางโลกมันเยอะอยู่แล้ว ไม่ต้องเอามาตีฉันทินินทากัน ในวัดหรอก ในวัดที่มานี้ก็มาประพฤติปฏิบัติ วัดปฏิบัติก็เป็นวัดปฏิบัติ แล้ววัดปฏิบัติเขา **คุยกันเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา** ถ้าเรื่องทางโลกเขาเรียกติรัจฉานวิชา วิชาทำให้เนิ่นช้า วิชาติรัจฉานวิชา วิชาทำให้เนิ่นช้า เห็นไหม เรื่องทำมาหากิน เรื่องความเป็นอยู่ เรื่องต่างๆ ติรัจฉานวิชาทั้งนั้นนะ มันทำให้คนปฏิบัติเสียเวลากับในเรื่องนั้น

ถ้าจะคุยกัน **ธมฺมสากัจฉา** **เอตมฺมมงคลมุตฺตม** ก็ว่าตั้งสติอย่างไร ทำสมาธิอย่างไร ผีกัดใช้ปัญญาฝึกอุปายอย่างไร เป็นอุปายอย่างไร ถ้าเราคุยกันแบบนี้ คุยกันในแง่การประพฤติปฏิบัติ อย่างนี้เราจะคุยกัน วัดปฏิบัติเขาคุยกันเรื่องอย่างนี้ เขาไม่คุยกันหรอกว่าคนนั้นเป็นอย่างนี้ คนนี้เป็นอย่างนั้น คนนั้นจะทุกข์จะยาก มันเป็นเรื่องไร้สาระมากเลย เราจะบอกว่ามันเป็นเรื่องของทานใด ระดับของทาน ระดับของศีล ระดับของภาวนา

ถ้าพระปฏิบัติ พระปฏิบัติเขาจะคุยกันเรื่องภาวนา ในเว็บไซต์เราส่วนใหญ่มันจะมีเรื่องภาวนาใช่ไหม ถ้าเทศน์บนศาลาอันนั้นพูดถึงว่าโดยข้อเท็จจริงเลย แล้วถ้าเทศน์พระ พระโดยล้วนๆ เลย ถ้าตอบปัญหา ตอบปัญหา ปัญหาก็มันเป็นปัญหาความสงสัย ความสงสัยมันเป็นจริตเป็นนิสัย มันก็มีแง่มุมของมัน เราก็จะตอบตามนั้น แล้วถ้าเทศน์ตอนเช้า ตอนเช้า เห็นใหม่ ดุสิต ตอนเช้าคนมาทำบุญมาหลากหลาย ความหลากหลายหลงตาท่านบอกว่า แกงหม้อใหญ่

ถ้าแกงหม้อใหญ่เพราะคนมันเยอะใช่ไหม เพราะคนมันเยอะ คนที่เพิ่งเข้ามาวัดยังไม่เข้าใจเรื่องศาสนา ยังไม่เข้าใจสิ่งใด เราก็จะพูดระดับของทาน ระดับของทาน แต่ระดับของทาน คนที่มีวิมุติภาวะ ระดับของทาน ฟังแล้วมันก็ยังดูดีมีระดับของทานนะ ระดับของทานคือการช่วยเหลือเจือจานกัน ช่วยเหลือเจือจานก็เพื่อหัวใจใจ ระดับของทาน

ถ้าโดยทั่วไป วัดทั่วไป เขาพูดเรื่องทาน เรื่องของทานนะ แล้วถ้าโดยทั่วไปถ้าเรื่องของศีล เห็นใหม่ วัดที่เขามีศีลมีธรรมขึ้นมาเนะ เขามีระเบียบมากขึ้น แล้วถ้าเป็นระดับของภาวนา วัดป่า วัดปฏิบัติ เขาก็มีระเบียบมาก ระเบียบของเขาเพราะอะไร เพราะไม่ให้อวดกันใจ ไม่ให้กระทบกระเทือนต่อกัน ใครมาวัดก็ต้องรีบปฏิบัติ

แล้วถ้าไ้เรื่องทางโลก ทางโลก ทางโลกมันมีอยู่ ๓ โลกธาตุอยู่แล้ว มันเยอะอยู่แล้ว ไม่ต้องเข้ามาทวน ไม่ต้องเข้ามาทวนในวัดปฏิบัติ ถ้าวัดปฏิบัติเขาจะเอาจริงเอาจังของเขา ถ้าเอาจริงเอาจังของเขา เห็นใหม่ มันเป็นการเข้าใจผิด มันเป็นการเข้าใจผิด แล้วเราเข้าใจไม่ตรงกัน ถ้าเราเข้าใจไม่ตรงกัน มันก็จะไปเอาปัญหาเรื่อยแปดเลย

หลวงตาท่านพูด “มันเรื่องของเขา มันไม่ใช่เรื่องของเรา มันเรื่องของเขา ใครจะดีจะชั่ว มันเรื่องของเขา เราเองจะทำคุณงามความดีกัน เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะดูแลหัวใจของเรา ใ้มันมันเรื่องของเขา” แล้วเรื่องของเขาไปแบกโลกใจ ถ้าแบกโลกนะ กรณีถ้าแบกโลกมันก็ต้อง ถ้ามีปัญหา นะ ต่อไปโยมก็ไปถามเอ็นจีโอ ถ้าไม่ก็องค์การสหประชาชาติเลย เวลาพวกल्लीภัยนั้น มันไม่จบไม่สิ้นหรอก ใ้มันเรื่องของโลกๆ เรื่องการช่วยเหลือมันเป็นธรรมชาติใหม่ ใช่! มันก็เป็นธรรม การช่วยเหลือ การเจือจางกันนะ องค์การสหประชาชาติ พวกल्लीภัย พวกเขาก็ดูแลทั้งนั้น ชีวิตของคนมันมีค่าทั้งนั้น แต่มันมีค่ามันเป็นเรื่องของโลกใจ

แต่ถ้าจะประพฤติปฏิบัติแล้ว ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัตินะ เราจะประพฤติปฏิบัติวัดเนี้ยเว็บไซต์ของเราเพื่อการประพฤติปฏิบัติ ฉะนั้น ถ้ามีปัญหาเรื่องการภาวนา เรื่องการภาวนาคือเรื่องความสงสัย ว่าถ้าปฏิบัติแล้วมันเจออะไร จิตใจของเรามันคงที่หรือไม่คงที่ จิตใจของเรามีความชำนาญหรือไม่ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาท่านวางข้อวัตรนี้ไง ท่านบอกว่า หัวใจผูกไว้ ผูกไว้กับพุทโธ เวลาก้าวเดินก็อยู่กับพุทโธตลอดเวลา เวลาปฏิบัติท่านเอาจริงเอางัง

แต่! แต่มันก็เป็นปัญหาของโยมนะ อ้าว! ก็พวกหนูเป็นฆราวาสไม่ใช่ปฏิบัติจะให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ แคปฏิบัติเพื่อบรรเทาทุกข์ ถ้าปฏิบัติบรรเทาทุกข์ เวลาพูดอะไรในวงปฏิบัติ หลวงตาท่านพูดบ่อยนะ เวลาท่านพูดกับใคร แล้วคนนั้นฟังไม่รู้เรื่อง ถามครั้ง ๒ ครั้ง ๓ ท่านจะเอ็ดเลย “ไม่ใช่คนเมานะ ขาดสติขนาดนั้นเขี้ยวหรือ ถ้าขาดสติแสดงว่าเอ็งไม่ได้ตั้งใจ ถ้าเอ็งไม่ได้ตั้งใจตั้งแต่ต้น แล้วเอ็งจะทำอะไร”

เวลาครูบาอาจารย์ เวลาหลวงตาท่านอยู่กับหลวงปู่มั่น เห็นไหม หลวงปู่มั่นจะพูดที่เล่นที่จริง แต่ท่านจริงตลอด ท่านจริงตลอด ท่านฟัง ท่านจับ ฟังแล้วเข้าใจ คือคำพูดแต่ละคำที่ครูบาอาจารย์ท่านจะพูด มันมีความหมาย ถ้ามีความหมาย ผู้ที่ฟัง ฟังแล้วมันควรจะเอาไปขยายความ ฟังแล้วมันได้ประโยชน์

ไฉนเรากุยกัณมา ๗ ปี ๘ ปี ไฉนเรากั้เหม! รำคาญมาก รำคาญสุดๆ เลยว่าเมื่อไหร่มันจะจบสักที มันไม่ใช่ปัญหา พูดแล้วมันต้องเข้าใจ พูดแล้วมันต้องมีประโยชน์ พูดแล้วมันต้องพัฒนา พูดแล้วก็คือพูด ว่าอย่างนั้นเถอะ แล้วนี่มันพูดแล้วมันก็วนมาที่เก่า ช้ำที่เก่า ช้ำอยู่อย่างนั้น ช้ำแล้วช้ำเล่าๆ ถ้าช้ำแล้วช้ำเล่า ไม่ต้องถาม ไม่ต้องถาม คอยเปิดเว็บไซต์ฟังเอา ไม่ก็ไปเว็บไซต์อื่นเลย ไปที่อื่น คือว่ามันเข้าใจผิด เข้าใจไม่ตรงกัน คือเขาคิดว่าถ้าเป็นพระแล้วจะต้องมีความเมตตา จะต้องโง่กันไปตลอดเลยละ นั้นมันไม่ใช่แล้ว

ถ้าเป็นพระ ความเมตตาของท่านนะ ความเมตตาของท่าน ท่านเห็นสิ่งใดท่านเก็บไว้คือท่านไม่แบกรับใ้ รู้แล้ววาง รู้แล้ววาง คำว่า “รู้แล้ววาง” ใครบ้างไม่มีชีวิตจิตใจ มีชีวิตจิตใจทั้งนั้น แต่รู้สิ่งใดรู้แล้วมันแก้ไขได้หรือแก้ไขไม่ได้ มันแก้ไขไม่ได้เพราะเขาไม่แก้ไข แก้ไขไม่ได้เพราะจริตนิสัยเขาเป็นอย่างนั้น แก้ไขไม่ได้เพราะเขาชอบอย่างนั้น แล้วเวลาเขาชอบอย่างนั้นนะ เวลาพูดเขาก็พูดอย่างหนึ่ง พูดอย่างหนึ่ง คิดอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง มนุษย์เป็นสัตว์ประหลาด คิดอย่างหนึ่ง พูดอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง แล้วเวลาพูดกับเรา เขาก็พูดคำหวาน เวลาเขาทำ เขาก็ทำอีกอย่างหนึ่ง แล้วเขาก็ทำของเขาไปอยู่อย่างนั้น แล้วมันก็เป็นเวรเป็นกรรมของสัตว์ มันเป็นเวรเป็นกรรมของเขา แล้วเราจะต้องไปแบกรับอะไรละ

ใครบ้างไม่ยอมให้ใครเป็นคนดี ใครบ้างไม่ยอมให้สังคมรอบข้างเราเป็นคนดีทั้งหมด แต่ในเมื่อเขาดีไม่ได้ มันก็ต้องปล่อยเขา ไฉนพอเขาดีไม่ได้ ดีโพยดีพายมาหาเราหมดเลย ไฉน! แล้วกูจะต้องรับผิดชอบอะไรละ ว่าอย่างนั้นเลยนะ มันเกินไป มันเกินไปมันแบบว่าเราจะบอก ว่านี่ที่เขาถามมา เขียนถามมานี้ไม่เอาแล้ว จบแล้ว จบแล้ว ไม่เอาอีกแล้ว

ฉะนั้น เวลาถ้าจะมีคำถามมาอีกนะ เราไม่ตอบ เราไม่ตอบแล้ว พอกันที ให้ไปที่อื่น ให้ไปสิ่งที่เขาพอใจใ้ นี่พูดถึงนะ เราจะจากกันด้วยดี ไม่ใช่โกรธแค้น แต่มันเบื่อหน่าย มันช้ำๆ ซากๆ คำถามที่มันช้ำมันซาก มันรู้ถึงว่าเขาไม่ได้ปฏิบัติ มันไม่พัฒนาขึ้นไป ถ้ามันปฏิบัติขึ้นไปจิตใจเราเข้มแข็งขึ้นนะ ถ้าจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น รอบข้างของเราเขาจะอ่อนแอ เขาจะเข้มแข็งกว่า

เราก็แล้วแต่ จะเขาพัฒนาขึ้นของเขาได้ ต่างคนต่างมีหลักในหัวใจ ถ้าต่างคนต่างมีหลักในหัวใจ มันพึ่งพาอาศัยกันได้ การพึ่งพาอาศัยกัน เห็นไหม

ไอ้ที่นี่ไม่อย่างนั้นนะ มันไปแบกโลก แบกรับไว้ทั้งหมดเลย แล้วก็กังวลไปทั้งสิ้นเลย แล้วก็เขียนมาถาม เขียนมาถามมันเรื่องร้อยแปด ชีวิตคนนะ **สพเพ สตตา** สัตว์ทั้งหลาย เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น **สพเพ สตตา** เลย แล้ว **สพเพ สตตา** เราแก้ไขสิ่งใดๆ ที่เป็นปฏิริยานะของคนไม่ได้ แต่เราทำตัวเราเองเป็นตัวอย่างได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ที่ว่าเวลาท่านตรัสรู้ธรรมขึ้นแล้วทอดดูระ ทอดดูระ มันลึกลับมหัศจรรย์ใจ ลึกลับมหัศจรรย์ที่ไหน มันลึกลับมหัศจรรย์ในใจของผู้ผู้นั้น ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อวิชา ก็เสถียรหาความทะยานอยากในหัวใจ ท่านสำรอก ท่านคายมันออกทั้งสิ้น

แล้วใจดวงอื่นเขาสะสมไว้ เขาหมกไว้ในหัวใจ แต่เวลาเขาออกไปข้างนอก หน้าไหว้หลังหลอกใจ มนุษย์เป็นสัตว์ประหลาด คิดอย่างหนึ่ง พูดอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง แล้วมันจะไปแก้ไขอย่างไร มันอยู่ไม่ได้ มันรักษาใจตัวเองไม่ได้ เอาแต่ผลประโยชน์ เอาแต่ได้ แล้วเอาแต่ผลประโยชน์ เอาแต่ได้ แล้วเราก็ไปวิตกกังวล เราก็ไปทุกซักรอนแทนเขา แล้วไปทุกซักรอนแทนเขาก็บอกว่าเราดีหรือไม่ดี เรามีความทุกข์อะไร

กรณีอย่างนั้น มันเป็นกรณีของคนอื่นที่เราแก้ไขไม่ได้ กรณีธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้แก้ไขที่ใจของตน ไอ้ที่เราตอบปัญหาอยู่นี้ ตอบปัญหาอยู่นี้ก็ตอบปัญหาที่ใจของผู้ถาม ใจของสัตว์โลก ที่อยากจะพัฒนา ที่อยากจะแก้ไขใจของตน ถ้าอยากแก้ไขใจของตน พอแก้ไขใจของตนแล้ว เราก็อยู่สังคมอย่างนั้นนะ แล้วมันก็วางได้ไง ใครจะมีปัญหาอย่างไร ใครจะมีความรู้สึกอย่างไร เขาจะคิดอย่างไร นั่นเป็นสิทธิ์ของเขา มันเป็นเรื่องในใจของเขา เราไม่สามารถไปบังคับให้เขาคิดตามความปรารถนาของเรา หรือเราจะไปคิดแทนเขามันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้หรอก

แต่ถ้าเมื่อใด เมื่อใดที่เขาคิดได้ ดูลิ คำว่า “คิดได้ คิดได้” ดูเทวทัตสิ เทวทัตนะเป็น ลูกผู้น้อง พระเจ้าสุทโธทนะเป็นพี่ชายของพระเจ้าสุปปพุทธะ สุปปพุทธะเป็นน้องชาย น้องชาย ของพระเจ้าสุทโธทนะ เป็นลูกพี่ลูกน้องกันแท้ๆ เลย แต่เวลาความมักใหญ่ใฝ่สูง ความต้องการ ต่างๆ ต้องการแย่งชิงอำนาจใจ สู้ตายแล้วเขาก็คิดได้ คิดได้จะมาขอขมาๆ แต่กว่าจะคิดได้ มันเกิดความกระทบกระเทือนกันในศาสนานี้เยอะมาก ด้วยความทมิฬมึนของเขา

ไอ้นี้ก็เหมือนกัน จะเป็นพี่เป็นน้อง เป็นญาติ เป็นอะไรกัน มันเรื่องของเขานั้น มันมี ทุกคน แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าก็มี พระองค์ใดก็มีทั้งนั้น ในสมัยพุทธกาลนะ พระ-รัฐบาล เป็นลูกชายคนเดียวที่จะบวช พ่อแม่ไม่ให้บวช พ่อพ่อแม่ไม่ให้บวชนะ อดข้าว อด ข้าวเลยนะ ทีนี้พ่อแม่ก็ไปเอาเพื่อนมา เอาเพื่อนมาปลอบ เวลาเพื่อนเข้าไปคุยแล้ว ก็ไปถาม บอกแม่ “แม่อยากเห็นหน้าลูกไหม ถ้าแม่อยากเห็นหน้าลูก แม่ต้องให้บวชนะ ถ้าแม่ไม่ อยากเห็นหน้าลูกนะ แม่ไม่ให้บวช เขาจะอดข้าวจนตาย” เพราะว่าถ้าพ่อแม่ไม่อนุญาตบวชไม่ได้ไง

สุดท้ายแล้วพ่อแม่อยากเห็นหน้าลูก ไม่อยากพลัดพรากจากลูก ก็อนุญาตให้ลูกไป บวช พอลูกไปบวชไปภาวนา ภาวนาเสร็จแล้วกลับมาเยี่ยมบ้าน กลับมาเยี่ยม แม่ก็คิดประสา แม่ คิดประสาโลกใจ สมบัติเยอะมาก เอาเงินเอาทอง นิมนต์มาฉันที่บ้าน พอนิมนต์มาฉันที่บ้าน ก็เอาเงินเอาทองมากองไว้เต็มบ้านเลย แล้วถามลูกชาย ถามพระลูกชายนะ “ลูก พ่อแม่มีทรัพย์ สมบัติขนาดนี้ จะให้พ่อแม่ทำอะไร จะให้พ่อแม่ทำอะไร” เพราะพ่อแม่ก็มีลูกชายองค์เดียว พระรัฐบาลบอกว่า “แม่ ให้เอาล้อมาเข็นนะ เอาทองใส่那儿 แล้วเข็นไปที่แม่น้ำ แล้วดัมพ์ทิ้งไป เลย”

นี่อยู่ในชุดต้นตอปฏิภก เรื่องจริงๆ อยู่ในบาลีนะ ให้เข็นไปที่แม่น้ำ แล้วดัมพ์ทิ้งไปเลย เพราะ เพราะแม่ก็เห็นทรัพย์สมบัติ ไอ้โฮ! ทำมาทั้งชีวิตนะ แล้วก็มีลูกคนเดียว ลูกก็ไปบวชซะ แล้วใครจะรักษาต่อ นี่ความคิดของแม่ ไอ้ความคิดของลูกนะเป็นพระอรหันต์ **พระอรหันต์** อะไรจะมีคุณค่ากว่าคุณธรรมในใจท่าน แล้วคิดดูสิว่า เอาทองคำนะ เอาทองคำเป็นกองๆ

เลย เอาทรัพย์สมบัติเป็นกองๆ เลย มาวัดค่าหัวใจของพระอรหันต์ พระอรหันต์บอกว่า ไร้ลื้อ ไร้รุด แล้วไปถึงก็ดัมพีใส่แม่น้ำไปเลย

เพราะในใจของท่าน คุณค่าของพ่อแม่ก็เห็นว่าเงินทองมันมีค่าไง อุตสาห์แสวงหามา มีทรัพย์สมบัติขนาดนี้ แล้วไม่มีใครรับผิดชอบต่อไป แล้วตัวเองก็ต้องตายต้องหมดชีวิตไป ท่านเป็นทุกข์มากนะ ถ้าเป็นทุกข์มากนะ ถ้าไม่ได้แก้ไขนะ ตายไปเกิดเป็นตุ๊กแกแน่ๆ เลย มาเฝ้าทองนั่นนะ เกิดเป็นตุ๊กแก เป็นอะไรนะ โศกทวยพรพราหมณ์ นี่ไง เวลาตายไปแล้วไปเกิดเป็นหมา มาเฝ้าไถทองคำของตัวเองไป

นี่ก็เหมือนกัน ลองที่ไม่ได้แก้ไข ลองผูกพันอย่างนั้น เวลาตายไปก็มาเกิดเป็นตุ๊กแกเฝ้าอยู่นั่นนะ เป็นปุโสเมเฝ้าทรัพย์อยู่นั่นนะ แทนที่มันจะได้มรรคได้ผล ได้คุณงามความดี นี่ก็มีความคิดอย่างนั้น แต่พระรัฐบาลท่านเป็นพระอรหันต์ไง ท่านบอกให้ดัมพีทิ้งไปเลย ไม่ผูกพันไม่ติดพันอะไรทั้งสิ้น เพราะเอาคุณธรรมในใจ ถ้าคุณธรรมในใจมันก็จับใช้ใหม่

ถ้าพูดถึง พระปฏิบัติ สำนักปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติ ท่านจะเอาตรงนี้ไง เราเข้าใจคนละทาง เราเข้าใจกันคนละทาง เพราะว่าเรื่องทางโลกๆ เราไม่สนใจอยู่แล้ว เรื่องทางโลกๆ ไม่สนใจอยู่แล้ว แต่ที่เปิดเว็บไซต์ เปิดเว็บไซต์เพิ่งมาเปิดตอนหลังๆ นี่เอง เปิดเว็บไซต์ขึ้นมา ก็เพราะว่าเห็นคนปฏิบัติแล้วมันถูลู่ถูก้าง แล้วคนที่จะตอบการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเขาไม่เคยผ่านประสบการณ์มาก่อน เขาก็ตอบผิดๆ ถูๆ คาดเดากันไป แล้วถ้าพูดถูกใจขึ้นมา ก็คอยจะไถเงินเขา

ไอ้ของเรานี้แหละ เวลาคนมาถาม เรามีเว็บไซต์ทุกอย่าง ทุกคนจะมาช่วยนะ เราบอกไม่ต้อง เราหาเรื่องเอง เราต้องเดือดร้อนเอง เราหาของเราเองหมดละ เราไม่ให้ใครมาเดือดร้อนจริงๆ คนมาวัดมาวาก็ไม่ควรเดือดร้อน คนจะทำสิ่งใดแล้วไม่ควรเดือดร้อน เขาควรจะมีความสุข เขาควรจะหาคุณงามความดีของเขา เราไม่เอาภาระนี้ไปให้ใครแบกหามเลย ภาระที่ของเราที่โยมจะเข้ามารับผิดชอบ ไม่ต้อง ขอบอย่างเดียวเท่านั้นนะ ขอบมาแล้วให้ปฏิบัติจริงจัง ขอให้ปฏิบัติเลย

ทุกคนมีสิทธิ ทุกคนมีหัวใจ ปฏิบัติแล้วให้มันเป็นขึ้นมา แล้วถ้ามันผิดพลาด ขึ้นมา เราก็คอยแก้ไข เราคอยแก้ไข เราคอยบอก เราคอยเตือน เพื่อจะชักให้มันถูก ทาง แต่ถ้าปฏิบัติแล้วมันล้มลุกคลุกคลาน มันยังไม่ได้ได้อย่างสมความปรารถนา อันนี้ก็ เป็นอำนาจวาสนาบารมี ก็อยู่ที่ความสามารถ ความสามารถของเรา จิตนิสัยของเรา เราทำแล้วมัน ได้แค่ไหน ถ้ามันทำได้แค่นี้ เราก็พยายามทำของเรา เห็นใหม่ เหมือนนักกีฬาเลย นักกีฬาถ้ายังมี เวลาแข่งขันอยู่ เราทำได้มากน้อยแค่ไหน เราก็พยายามจะทำเอาผลงานเพื่อความเป็นผู้ชนะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเรายังมีชีวิตอยู่ เราอยากประพฤติปฏิบัติ เราก็เดินจงกรม นั่งสมาธิ ภาวนาได้มากได้น้อยแค่ไหน เราก็มุ่งสู่ความสามารถของเรา แล้วถ้ามันผิดมันถูกขึ้นมา ครูบา-อาจารย์ก็คอยให้อุบาย คอยให้อุบาย คอยบอกวิธีการ เห็นใหม่ วางอารมณ์อย่างนี้ ถ้ามัน คิดเรื่องอย่างนั้นก็อย่าไปคิดมันมาก ก็ตั้งสติไว้ ยับยั้งมัน

ครูบาอาจารย์ท่านคอยชี้ คอยแนะ วิธีการอย่างนี้ เพราะวิธีการอย่างนี้ให้เรา ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ให้มีศีล ให้มีสมาธิ ให้มีปัญญาขึ้นมาในใจของเรา ให้เหมือนกับ พระรัฐบาลไป พระ-รัฐบาล เห็นใหม่ จิตใจที่เป็นคุณธรรม มันมีค่าสูงส่งกว่าแก้วแหวน เงินทอง มันมีค่าสูงส่งกว่าตำแหน่งยศถาบรรดาศักดิ์ มันมีค่ากว่าทุกอย่าง อย่างเลย แล้ว มันมีค่าอย่างไรละ มันมีค่าอย่างไร แล้วเราก็จะปฏิบัติกันอยู่นี่ไง ถ้าเราจะปฏิบัติอย่าง นี้ ถ้ามันเป็นจริง มันเป็นเรื่องอย่างนั้นไง

ไม่เอาเรื่องโลกๆ เรื่องโลกๆ ที่เอามาถาม ถามกันอยู่นี่ มันเป็นเรื่องเข้าใจไม่ตรงกัน หนึ่ง แล้วเราจะบอกว่าถ้าเป็นความเข้าใจผิดของเขาก็ได้ ความเข้าใจผิดของเขา ว่าถ้าบุญกุศล คือการดลบันดาลได้ทุกๆ อย่าง บุญกุศลคือคงทำให้สิ่งที่เป็นอุปสรรคนั้นไม่มีอะไรเลย เขาคง คิดของเขาอย่างนั้น แล้วถ้าบุญกุศล ถ้าทำแล้วมันจะสมความปรารถนา ทุกอย่างจะสมความ ปรารถนา ถ้ามันเป็นบุญกุศล เป็นความสะอาดบริสุทธิ์ มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ แต่! แต่คนเรา มันมีเวรมีกรรมไง

คุณองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ ดูพระโมคคัลลานะสิ พระโมคคัลลานะเป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย เหาะเหินเดินฟ้า ฐู่ไปทุกเรื่องเลย เวลาเขาจะมาทำลายศาสนา เขาจะฆ่ามือขวาก่อน เขาก็ไปฆ่าพระโมคคัลลานะ เห็นไหม จ้างคนเอาไม้มาทุบ ฆ่าจนตาย ท่านมีฤทธิ์มีเดชนะ แต่เพราะเศษเวรเศษกรรมที่ท่านเคยทำมา พระโมคคัลลานะ

คนเรามันมีเวรมีกรรม มันมีเวรมีกรรมที่ได้สะสมมานะ ใ้เวรกรรมมันจะสนองเราเมื่อไหร่เราไม่รู้ แต่เราก็พยายามทำคุณงามความดีกันอยู่นี่ไง ถ้าเวรกรรมยังมาไม่ถึงใช่ไหม หรือมันยังไม่ได้ เราก็พยายามใช้สติปัญญาของเรา พยายามพาหัวใจของเราให้มันมีคุณธรรมขึ้นมา แต่ถ้ามันปฏิบัติแล้วมันยังไม่ได้ผล ด้วยเวรด้วยกรรม เราก็หาหนทางหาช่องทางทางการประพฤติปฏิบัติไป หาช่องทางมันเป็นช่องทางที่จะพาให้เรารอดพ้นไปได้ ถ้าไม่อย่างนั้นเราก็จะเวียนว่ายตายเกิดอย่างนี้

แล้วก็อย่างนี้ จะถามแต่เรื่องซ้ำๆ ซากๆ ถามแต่เรื่องสังคม เรื่องโลก ไปถามยูเอ็น ไปถามยูเอ็นเลย เอ็นจีโอก็ได้ มันไม่ใช่ปัญหาพระตอบ ถ้าพระจะตอบ พระจะตอบว่าศีลถูกผิดอย่างไร สมาธิถูกผิดอย่างไร สติถูกผิดอย่างไร แล้วใช้ปัญญาเป็นปัญญาโลกๆ หรือเป็นปัญญาทางธรรม แล้วถ้าทำขึ้นมาเขาหาครูบาอาจารย์อย่างนี้กัน เขาหาครูบาอาจารย์ที่ตอบตรงๆ ใ้ฉัน จะตอบตรงๆ ใ้ฉันวันนี้ถามอย่างนี้ พรุ่งนี้ถามอย่างนั้น ถามแต่เรื่องอะไรก็ไม่รู้ แล้วบอกเรื่องภาวนา บอก “ไปถามพระองค์นั้นก็ว่าอย่างนั้น ไปถามพระองค์นี้ก็ว่าอย่างนี้” ถ้าพระตลาดก็เป็นอย่างนั้นนะ ไปถามพระตลาดซะ พระตลาดเขาจะทำการตลาด ใ้ฉันเราพระปฏิบัติ

ใ้เรื่องการจะโต้ตอบกันมันก็เรื่องหนึ่ง แต่ใ้เรื่องที่ว่า พุดไปแล้วไม่เข้าใจ พุดซ้ำพุดซ้ำก เอ๊ะ! มันแปลกใจ มันแปลกใจนะ ปัญหาที่ตอบไปแล้ว ปัญหาที่ตอบไปแล้วมันก็ควรจะจบ ถ้าคนมีสติมีปัญญา ด้วยการแก้ไข ถ้าจบแล้วคือมันจบ แล้วถ้าเราจะแก้ไขได้ไม่ได้นั้นอีกเรื่องหนึ่งนะ จบคือความเข้าใจแล้วว่าทำไมไม่ถูกต้องแล้วจะทำให้ถูกต้อง

การทำที่ถูกต้องนะ ให้ทำสมาธิ ๑๐ ปียังทำไม่ได้เลย เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ทั้งชีวิตด้วย ถ้าจะเอาจริง ถ้าเอาความจริงมาถามกัน มันไม่มีจะถามหรือก เหาความจริงในใจมาถามกัน ไม่มีให้ถาม แต่ถ้าเอาอารมณ์มาถาม มีเยอะ เอาอารมณ์ เอาอารมณ์ความรู้สึกมาถาม ไม่ได้เอาความจริงมาถาม อารมณ์ความรู้สึกมันเกิดทุกวัน แล้วเกิดร้อยแปด เราก็จดบันทึกไว้ เดี่ยวถามหลวงพ่อ เดี่ยวถามหลวงพ่อ อารมณ์อะไรเกิดก็จดไว้ เดี่ยวถามหลวงพ่อ โอ้! ไม่เอา จบแล้วนะ

ฉะนั้น บอกว่า มันเป็นความเข้าใจผิด หรือเป็นความเข้าใจไม่ตรงกัน ของเรานะเข้มทิศชี้ไปทางเหนือ ของเขาจะชี้ไปทางไหนไม่รู้ แล้วจะมาตอบปัญหากันอยู่อย่างนี้ไม่เอา ไม่เอาแล้ว

ฉะนั้น ปัญหาที่เขียนมาถาม ยังไม่เอากอ่านเลย มันก็เป็นปัญหาเหมือนเดิมอีกนะ ก็ปัญหาในบ้านนั่นแหละ แล้วมันเรื่องอะไรกัน เราตอบเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา เรื่องการประพฤติปฏิบัติ เรื่องปฏิบัติแล้วมันผิดอย่างไร แล้วถ้าปฏิบัติไปแล้วนะ ที่มันผิด มันผิดเพราะอะไร ถ้ามันผิดอย่างที่ว่า ถ้ามันผิดเพราะเวรเพราะกรรม เพราะเวรเพราะกรรมนั้นเราก็ต้อง เห็นใหม่ **สพ เพ สตตา** เพื่อไม่จองเวรจองกรรมต่อกัน อโหสิกรรมต่อกัน ไม่จองเวรจองกรรมต่อกัน แล้วต่างคน เราพยายามประพฤติปฏิบัติ แล้วถ้าเราทำความสงบได้ เราก็แผ่เมตตาให้เขา

เราแผ่เมตตา เห็นใหม่ ให้สงบ ให้ระงับ ให้ต่างคนต่างเจริญงอกงามขึ้นไป ถ้าเขาเจริญงอกงามได้ แล้วเราก็พยายามทำความเจริญงอกงามในใจของเรา

เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา โอกาสของเรา เราจะบำรุงหัวใจของเราให้มีคุณธรรม ถ้ามันจะต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ ก็ให้มันเกิดดีขึ้น เกิดมาแล้วไม่ต้องทุกข์ต้องยากจนเกินไป แต่ถ้าใครปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ด้วยนะ สาธุ! ถ้าใครประพฤติปฏิบัติได้ความเป็นจริงขึ้นมา มันละมันถอนขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอน จนสิ้นสุดแห่งทุกข์ อันนี้จะเป็นเป้าหมายของชาวพุทธเรา เอวัง